

Bencze Márta életútinterjú

Készítette: Csatári Bence

A beszélgetés időpontja: 2021. július 14., Hegykő (Győr-Moson-Sopron megye)
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Csatári Bence:

Kezdjük a családjá bemutatásával! Mit lehet tudni a szüleiről?

Bencze Márta:

Édesapám zalaegerszegi származású, Budapesten tevékenykedő ügyvéd volt, és élénken politizált a Független Kisgazdapártban, amelynek színeiben 1945-ben beválasztották az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe, majd annak jogutódjába, az immáron Nemzetgyűlésnek nevezett plénumba, amelynek 1948-ig tagja maradt. 1945 és 1947 között ő volt a párt főügyésze, és bekerült a kisgazdák Országos Intéző Bizottságába is. Akkor kezdett eltávolodni a párttól, amikor a baloldali befolyás erősödését érezte, és ezért is mondott le 1948-ban a parlamenti mandátumáról. Ennek ellenére 1952-ben kisgazdapárti múltjára hivatkozva kizárták az ügyvédi kamarából, emiatt akkoriban állandó bevétel híján abból éltünk, amit édesanyám a családi aranykészletből eladott. 1956 után édesapám újra dolgozhatott, nyugdíjba vonulásáig egy ügyvédi munkaközösséget vezetett. Édesanyám a családjá szolgálatába állította az életét, otthonról támogatta édesapám munkáját.

Csatári Bence:

Nem lehetett egyszerű a Rákosi-korszakban gyerekek lenni.

Bencze Márta:

Tízévesen már éreztem valamit a „fordulat évéből”, ahogy Rákosiék a kommunista hatalomátvételt nevezték 1948-ban. Az ötvenes évek elején bőröndbe csomagolva vártuk, hogy mikor telepítenek ki minket is, de valahogy megúsztuk. A családi háttér miatt persze sokáig sehova nem vettek fel középiskolába, bármilyen jó volt is a tanulmányi eredményem. Aztán valami csoda folytán sikerült bekerülnöm a budapesti Széchenyi István Közgazdasági Technikumba, ahol jelesre érettségiztem, és három végzettséget is szereztem, pénzügyit, statisztikusit, illetve tervezőit.

Csatári Bence:

Gyerekkorában mik voltak a meghatározó zenei élményei?

Bencze Márta:

Apámnak gyönyörű hangja volt, tőle örököltem a tehetséget. Már kétévesen énekeltem Karády Katalin¹ slágereit. Ha vendégek jöttek hozzánk, előadást tartottam, én voltam a kis „művésznő”. Példaképeim még nem voltak, inkább az énekhangokra figyeltem. Ez az érdeklődés aztán az évek során sohasem lanyhult, elkísért egészen a felnőttkoromig.

Csatári Bence:

¹ Karády Katalin (1910–1990) a harmincas-negyvenes évek magyar filmgyártásának ikonikus alakja, színésznő, énekesnő, 1945-ben elhagyta Magyarországot és az Egyesült Államokban telepedett le, ahol kalapszalont vezetett.

Mikortól foglalkozott professzionálisan az énekléssel?

Bencze Márta:

Tizenhat évesen döntöttem úgy, hogy énektanárhoz fogok járni, még hozzá az akkoriban nagyon felkapott Dékány Magdolnához,² aki éppen szemben lakott az iskolámmal. Tizennyolc éves koromban, még diákként eljutottam arra a szintre, hogy felléphettem a Csillagvizsgáló elnevezésű rendezvényen a Liszt Ferenc Zeneakadémián. Tiszteletét tette ott Németh Lehel,³ mellette két-három fiatal énekes is szerepelhetett, közülük választottak be engem. Két alkalommal adtunk műsort, de folytatni akkor még nem tudtam, hiszen iskolába jártam.

Csatári Bence:

Hogyan lehetett mégis továbblépni a karrierjében?

Bencze Márta:

Érettségi után elmentem Idrányi Iván zongoraművész-zeneszerzőhöz korrepetálásra, mely során betanultam a kiválasztott számokat. Beleástam magam a dzsesszbe, és egy sor ismert zenésszel, énekessel ismerkedtem meg rajta keresztül. Idrányi Iván vitt be a Magyar Rádióba is, ahol Bágya András⁴ meghallgatott, és tizenkilenc évesen azonnal felvettek a rádió tánczenei stúdiójába. Balassa P. Tamás⁵ volt a tanárom, imádtuk egymást, minden nagyon jól ment.

Csatári Bence:

Milyen sűrűn kellett bejárni a rádióba a képzésre?

Bencze Márta:

Heti kétszer. A pályatársaim közül Poór Pétert⁶ és Bakacsi Bélát⁷ emelném ki, velük nagyon jóban, úgyszólván baráti viszonyban voltam. Elég hamar bedobtak minket a mélyvízbe, és számos felvételt készítettek velünk. Életem során hetvenkét dalt énekeltem fel, de ezek közül jó, ha kettőt, hármat játszott a rádió. Hogy a többi miért nem sugározták, azt soha senki nem indokolta meg nekem. Persze nem nehéz kitalálni, édesapám kisgazda múltja

² Dékányné Félix Magdolna énekmester Rómában a Conservatorio di Musica Santa Cecilia tanult a klasszikus olasz énekiskola, a „bel canto” virágzásának idején. Férje, Dékány Kálmán énekes-színész, a Fővárosi Operettszínház vezető tenorja, majd a Magyar Rádió irodalmi osztályának rendezője. Fiuk Dékány András (1945–2018) zeneszerző, karnagy, zenepedagógus.

³ Németh Lehel (1932–2005) „a magyar Frank Sinatra” az ötvenes évek második és a hatvanas évek első felének kiemelkedő táncdaléneke, sokak szerint az első nyugati típusú sztár Magyarországon. 1957-ben a Magyar Televízió szilveszteri adásában énekelt. A kommunista sajtó üzleti vállalkozásai miatt 1963-tól kikezdte, ezért röviddel ezután emigrált, ami miatt minden slágerét betiltották, illetve mással énekellették el. Kanadában habszivacsgyártó üzeme nagy üzleti sikert ért el, majd a legendás énekes a rendszerváltáskor hazatelepült, és még egyszer utoljára fellépett Magyarországon 1990-ben az Erkel Színházban.

⁴ Bágya András (1911–1992) zeneszerző, a Kádár-rendszer könnyűzenei életének egyik meghatározó alakja. A Magyar Rádióban zenei rendezőként is elévülhetetlen érdemeket szerzett.

⁵ Balassa P. Tamás (1922–2010) zeneszerző, karmester, zongoraművész, hangszerelő, több táncdalfesztiválon vezényelt. 1954-től 1959-ig tagja, illetve hangszerelője volt a Magyar Rádió Tánczenekarának, 1959 és 1985 között pedig ugyanitt tanított a tánczenei stúdióban. 1977-től 1982-ig az Országos Szórákkozatározenei Központ Stúdiójának vezetője.

⁶ Poór Péter (1944) 1964 és 1974 között Szécsi Pál mellett a legnépszerűbb fiatal táncdalénekes volt. Olyan slágerek köthetők a nevéhez, mint a *Fekete vonat*, az *Utánam a vízözön* és a *Pókháló van már az ablakon*.

⁷ Bakacsi Béla (1942) az első, 1962-es *Ki mit tud?* megnyerésével tűnt fel, ahol az *Ave Mariát* énekelte. Az 1966-os táncdalfesztiválon közönségdíjat nyert a *Bizony így van ez, szívem* című dalával. A hetvenes években sokáig az NSZK-ban vendéglátózott, majd hazatérve ő volt az egyik legjelentősebb menedzser, abban az időszakban, amikor ez még lényegében tiltott foglalkozás volt. A menedzsmenttel a közelmúltig foglalkozott.

nem volt jó ajánlólevél. Azt hallottam vissza az egyik kolléganőmtől, hogy azért nem tűzték műsorra a dalaimat, mert a rádiósok közül valakinek a fülébe jutott, hogy én állítólag valakinek a származását firtattam. Soha senki nem mondta meg, hogy én emiatt kerültem parkolópályára, én pedig soha nem tudtam meg, hogy ki terjesztette ezt el rólam.

Csatári Bence:

Ilyen fiatalon biztos nem volt minden kockázattól mentes erre a pályára lépni.

Bencze Márta:

A szüleim féltettek is, nem nagyon szerették volna, hogy a lányukból énekesnő legyen, mert szerintük ez nem volt nekem való. A családi ellenkezés hatására két évre elmentem egy bankba tisztviselőnek, közben titokban fel-fellépegettem. A „kis Latabárnak”⁸ volt egy zenekara, amelynek egyik tagja középiskolai osztálytársam volt, így könnyen megtaláltuk egymással a kapcsolatot, és lejártunk vidékre hahknizni. Két-három év elteltével aztán nyilvánvalóvá vált, hogy én ezt szeretném hosszú távon is csinálni, így a szüleim elé álltam, és bejelentettem, hogy énekesnő leszek. Huszonkét éves voltam, ráadásul akkorra elvégeztem a rádió tánczenei stúdióját, és rendelkeztem az Országos Rendező Iroda (ORI)⁹ működési engedélyével is. Elfogadták a döntésemet.

Csatári Bence:

Az ORI-vizsgáról, illetve az ennek révén megszerezhető működési engedélyről számos zenész sokféleképpen nyilatkozik, attól függően, hogy milyen úton sikerült abszolválnia. Önnek mi az ezzel kapcsolatos emléke?

Bencze Márta:

1962-ben kaptam meg a működési engedélyt. A vizsga számomra különös élmény volt a helyszín miatt. Az ORI ugyanis ugyanabban az V. kerületi, Semmelweis utca 1. szám alatti házban működött, ahol azt megelőzően a Független Kisgazdapárt központja volt. Gondolja el, milyen érzés lehetett, hogy ugyanabban az épületben tettem le az ORI-vizsgát a kommunista zenei pártkáderek előtt, ahová édesapám még kislányként jó néhányszor bevitt magával. Ugyanott, ahol édesapám köztisztviselőként álló személyiség volt, és ahová mindig boldogan mentem vele, kínlódnom kellett ezekkel az erkölcsileg nulla szinten álló zenei szakértőkkel.

A vizsga egy gyönyörűen kialakított előadóteremben zajlott, bizottság előtt. Egy vagy két dalt kellett előadnunk zongorakísérettel, az akkor ismert legnagyobb slágerek közül. Volt, aki vitt magával zongoristát, de akik nem tudtak, azok számára rendelkezésre állt egy zongoraművész. A produkció után nem szóltak semmit, másnap kellett visszamennünk az ORI székházába, és ott kaptuk meg a működési engedélyt, benne azzal az adattal, hogy alkalmanként mekkora fellépti díjért énekelhetünk. Ez jóformán minden pályakezdőnek ugyanakkora összeg volt, százharminc forintot kaptam kézhez a levonások után.

Csatári Bence:

⁸ Ifjabb Latabár Kálmán (1938–2000) színművész, a legrégebb magyar színészdinasztia leszármazottja. Űkapja Latabár Endre, dédapja Latabár Kálmán Árpád, nagyapja id. Latabár Árpád, apja Latabár Kálmán neves színészek voltak.

⁹ Az Országos Rendező Iroda (ORI) 1958 és 1991 között működött belföldi koncertszervező monopolcég, az Állami Hangverseny és Műsorigazgatóság jogutódjaként működött. Lakatos Éva, Keszler Pál, Bulányi László, Bali György és Gál Iván igazgatóként, majd a rendszerváltáskor Gödöllői Lajos kormánybiztosként állt az élén. Mint cenzurális intézmény, kiadta a működési engedélyeket, amennyiben az ORI-vizsgákon megfelelték a művészek, illetve megállapította a fellépti díjukat. A zenészeket tudásuk alapján A, B, C és D kategóriákba sorolta, amely meghatározta fizetésüket is. A koncerteket egyrészt a ORI maga szervezte a vele szerződésben álló zenészeknek, másrészt a muzikusok által lekötött koncerteket előzetesen jóvá kellett hagynia.

Ezek szerint levonták a nyugdíjárulékot is? Amiatt érdekes ez a kérdés, mert a zenész szakmáról köztudott, hogy akik erről a pályáról mentek nyugdíjba, nem igazán tudják igazolni, hogy fizették utánuk a nyugdíjárulékot, miután nem voltak az ORI-nál állandó alkalmazásban, csak alkalmanként kötöttek velük munkaszerződéseket. Ezért aztán arcpírítóan kevés nyugdíjat kapnak a mai napig.

Bencze Márta:

Érdekes módon az egészségbiztosítást levonták tőlem, de a nyugdíjat nem, így a táncdalénekesi pályafutásom miatt kereken tíz év esett ki a nyugdíjjal kapcsolatos munkaidő-igazolásomból. Ebben a cipőben járt szinte mindenki közülünk, ritka volt az a méltányosság, amiben a Záray–Vámosi házaspár¹⁰ részesült, ők ugyanis annak ellenére, hogy egyáltalán nem adott nekik nyugdíjat az állam, kegydíjat kaptak az államelnöktől.

Csatári Bence:

A sikeres ORI-vizsga után gondolom megindult a fellépések sorozata.

Bencze Márta:

Valóban, nem panaszkodhattam, volt elegendő felkérésem, de a hivatalos helyeken hamar kiderült, hogy olyan családból származom, amely nem szimpatizál a Kádár-rendszerrel, és onnantól kezdve többen keresztbe tettek nekem. 1962-ben a Népstadionban volt egy kételőadásos műsor, ahol rajtam kívül mindenki angolul énekelt, mert akkor az volt a divat. Azt, hogy kizárólag nekem kellett magyarul énekelni, a rendező Bánki László¹¹ rendelte el, mert tudta, hogy ez kellemetlen lesz. Így is történt, tízezren fütyültek ki, mert nem tetszett nekik, hogy magyarul énekelek, én meg megszégyenülten kullogtam le a színpadról. Borzasztóan kellemetlen volt, főleg annak tudatában, hogy másnap ezt meg kell ismételnem, mert még az sem volt elég Bánki Lászlónak, hogy látta, mekkora felzúdulást keltett a magyar nyelvű dalom, következő nap úgyszintén rám erőltette ezt a szerepet. Megint keserű csalódás következett. Nem kis rosszindulat húzódnak meg az instrukciója mögött.

Csatári Bence:

Nem lehetett neki ellentmondani?

Bencze Márta:

Nem igazán, ő abban a szituációban az Atyaúrsten volt, és a kádári időkben nem lehetett szembe menni a szerkesztői döntésekkel. Ráadásul mindez az énekesi pályám elején történt, amikor még meglehetősen rutintalan voltam, és volt bennem jó adag megfelelési vágy.

Csatári Bence:

Ezt – gondolom – sokan megpróbálták kihasználni.

Bencze Márta:

¹⁰ Vámosi János (1925–1997) énekes. A magyar tánczene egyik jelentős alakja volt már az ötvenes évek elejétől, akárcsak felesége, Záray Márta (1926–2001).

¹¹ Bánki László (1925–1996) 1953-ban a Magyar Filmgyártó Vállalatnál (MAFILM) helyezkedett el, 1955 és 1957 között a Magyar Rádiónál dolgozott. 1956-os tevékenysége miatt néhány évig szilenciumra ítélték. 1958-tól 1963-ig az ORI-nál tevékenykedett. 1963-ban került a Magyar Televízió Szórakoztató és Zenei Főosztályára, ahol szerkesztőként, dramaturgként, rovatvezetőként, majd főmunkatársként dolgozott 1990-ig. Ő indította útjára 1966-ban a táncdalversenyeket, és az 1970-es évek közepén a *Zenés TV Színházat*.

Volt ilyesmiben részem, nem tagadom. A Magyar Hanglemezgyártó Vállalat (MHV)¹² egyik zenei rendezője, egyszer nagyon-nagyon átvert, soha nem felejttem el. Felhívott egy Fiumei úti lakásra azzal az ürüggyel, hogy átbeszéljük a másnapi hangfelvételt. Én vittem is a kottát gyanútlanul, és két férfi fogadott a megbeszéltek címen. Mire észbe kaptam, a másik pasas eltűnt, és kettesben maradtunk. Annyira erőszakos volt, hogy alig tudtam kimenekülni a karjaiból. Zokogva rohantam a villamosmegállóig. De nem ért véget a történet, mert feljelentettem, aminek következtében fegyelmi eljárást folytattak ellene és kirúgták az MHV-től. Viszont én sem jártam jól, mert az eset folyamánként se a televízióban, se a rádióban nem kaptam több fellépési lehetőséget, és nem egyszer jártam úgy is, hogy külföldre más énekeseket küldött ki helyettem a Nemzetközi Koncert Igazgatóság.¹³ A származásomon kívül azért is lehetett az, hogy folyamatosan keresztbe tettek nekem, mert én soha nem rejtettem véka alá a véleményemet – utáltam a tehetségtelen embereket –, mindig megmondtam a magamét, és ez sok döntéshozónak nem tetszett.

Csatári Bence:

Ugyanakkor úgy hírlík, a hatvanas évek első felének legszebb hangú énekesnőjének is kikiáltották.

Bencze Márta:

Az biztos, hogy sokféle stílusban kipróbáltam magam, és nem vallottam seholy szűgyent. Énekeltem a magas színvonalat elváró Pege-trióval¹⁴ is, bejártam velük az egész országot. A szakmában mindenki csodálkozott, hogy velem egy-egy táncdalt két óra alatt fel tudtak venni, az átlagos négy óra helyett. A Magyar Rádió viszont a hatvanas években nemcsak felvételtől sugárzott dalokat, hanem élő adásban is. Ilyenkor a rádió stúdiójában, nézők előtt rendezték a koncerteket, amelyeken én is részt vettem. A rádiós szakma szerint ezekben a műsorokban is jobban megszólaltam, mint jó néhányan az énekesek közül felvételtől, aminél nagyobb elismerés nem is kellett nekem. A *Ne szóljon senki!* című, eredetileg olasz slágert is koncerten énekeltem. Annyira jól sikerült, hogy az addigi szokástól eltérően rögtön Z-sítették,¹⁵ és sokszor leadták különböző műsorokban.

Csatári Bence:

Első hallásra úgy tűnik, beindult a szekere.

¹² A Magyar Hanglemezgyártó Vállalatot, közismert rövidítésű nevén az MHV-t a 206/1951. sz. 1951. május 24-én kelt NT. (Népgazdasági Tanács) határozat hozta létre, magába olvasztva több kisebb, addig magánkézben lévő lemezkiadót. A cég ezáltal monopolhelyzetbe került, ami így is maradt a pártállami időkben.

¹³ A Külföldi Impresszálo Irodaként is emlegetett monopolszervezet 1960. július 1-én vette fel a Nemzetközi Koncert Igazgatóság (NKI) nevet, ténylegesen azonban csak 1961. január 1-jétől végzett önálló tevékenységet. Zenei berkekben röviden Interkoncertként emlegették. Komoly- és könnyűzenei tevékenységet egyaránt folytatott, a külföldi produkciókat Magyarországra, míg a magyar előadókat külföldre közvetítette. 1988 elején, a Kádár-rendszer szigorának enyhülésével megszűnt a monopóliumuk, de tevékenységüket még a rendszerváltás után is üzték.

¹⁴ Pege Aladár (1939–2006) bőgőművész, zeneszerző, a magyar dzsessz kiemelkedő alakja. A nemzetközi kritikusok „a nagybőgő Paganinije” néven is emlegették.

¹⁵ A Z-sítés a Magyar Rádióban bevett gyakorlat volt azokra a zenei felvételekre vonatkozóan, amelyeket műsorra lehetett tűzni, illetve be lehetett szerkeszteni zenei vagy prózai műsorba. Azok a zeneszámok, amelyeket a rádiós lehallgató bizottság Z-sített, kaptak egy kartont, amelyre ráírták a „Z” betűt, illetve egy sorszámot, így kartotékrendszer alapján könnyen beazonosíthatók és műsorba szerkeszthetők lettek. Volt egy különleges kategória is, amely átmenet volt a betiltott és az engedélyezett darabok között, nevezetesen, amelyeket csak előzetes zenei főosztályvezetői engedéllyel, illetve csak egy adott műsorban lehetett felhasználni eseti jelleggel, így tehát minden egyes alkalommal újra engedélyeztetni kellett a felhasználásukat. A Z-sítés eljárása nyilvánvalóan a cenzúra egyik eszköze volt a Magyar Rádióban, mindamelllett, hogy a zenés műsorok tételeinek összeállítása a zenei szerkesztők (ön)cenzurális hatáskörén is múltott.

Bencze Márta:

Ez csak első blikkre igaz, ha az események mélyére nézünk, akkor azt kell mondanom, hogy az énekes kollégáim túlnyomó többsége ugyan nagyon szeretett engem, de a könnyűzenei élet döntéshozóiról nem lehetett elmondani ugyanezt. Az Országos Filharmónia,¹⁶ az ORI, a Magyar Rádió és Televízió főmuftijai megkeserítették az életemet. Amikor az egyik *Tessék választani!*-t közvetítették a Madách Színházból, egy kolléganőmtől tudtam meg, hogy a televíziós rendező úgy irányította a beosztottjait, hogy a lehető legelőnytelenebb képet adják rólam. Állítólag azt mondta: „Ezt a képet adjátok be, ezen jó ronda!” A televízióban Bánki László, míg a rádióban Bolba Lajos¹⁷ tört borsot az orrom alá. Utóbbi a saját apósa szerzeményét erőltette rám az egyik táncdalfesztiválon, holott én nem akartam elénekelni, mert nem tartottam jó dalnak, de mivel nem voltam abban a helyzetben, hogy visszautasíthassak bármit, így kénytelen-kelletlen felléptem a zeneszámmal. Ám ahogy várható volt, nem jutottam vele semmire.

Csatári Bence:

Ha már a szerzőknél tartunk, a Táncdal- és Sanzonbizottsággal¹⁸ inkább ők tartották a kapcsolatot, vagy megesett, hogy ön is érintkezésbe lépett velük?

Bencze Márta:

Vittem be én is dalokat, amiket nekem írtak, de amikor így történt, egyet sem engedélyeztek azután, hogy a szakmában a rossz híreket keltette valaki. Az eset után a televízió sem rendelt tőlem produkciót, és ha most valaki bemegy a Magyar Televízió archívumába, egyetlen felvételt sem talál rólam.

Csatári Bence:

Hogyan lehet feldolgozni, hogy valakit ennyi hátrányos megkülönböztetés ér?

Bencze Márta:

Először még könnyű volt, hiszen a kisfiam születése adott némi haladékot, hogy eldöntsem, hogyan tovább. Amikor pár éves lett, több évig Amerikában éltem, és ott énekeltem, hogy többé ne lássam az itthoni gyomorforgató bagázst. Mondom ezt annak fényében, hogy Bors Jenő¹⁹ és Bolba Lajos a pályafutásom második felében már valósággal

¹⁶ Az Országos Filharmónia (OF) a komolyzenészek impresszálásáért felelős pártállami intézmény volt, szoros együttműködésben állt az ORI-val és a Nemzetközi Koncert Igazgatósággal. A Kádár-rendszer kezdeti időszakában azonban a hatáskörök nem kellőképpen körültekintő meghatározása miatt az OF sokszor adott működési engedélyeket könnyűzenészeknek is.

¹⁷ Bolba Lajos (1931–2018) a Magyar Rádió Zenei Főosztályának gyártási és tervezői rovatvezetője, ő vezette a felvételeket, illetve javarészt ő döntött arról, hogy mely számokat és kikkel vegyék fel. A Magyar Rádió részéről a táncdalfesztiválok fő szervezője. Olyan nagysikerű rádióműsorok fűződnek a nevéhez, mint a *Tessék választani!*, a *Made in Hungary* és a *Slágerbarátság*.

¹⁸ A Táncdal- és Sanzonbizottságot 1959. június 1-én hozta létre a Művelődésügyi Minisztérium fennhatósága alá tartozó Színházi és Zenei Főigazgatóság utasítása. Tagjait a kormányzat által felügyelt zenei intézmények esetében a művelődésügyi miniszter, a rádió és a televízió esetében pedig a Magyar Rádió és Televízió elnöke nevezte ki. A bizottságot eredetileg az Állami Hangverseny Igazgatóság alá rendelték. A sanzonbizottságba 1959. szeptember 1-jétől a zenei szakszervezet delegáltja is bekerült, ekkortól a tagok tiszteletdíját a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége fedezte. A sanzonbizottságot végül utolsó főtitkára, Zongor Árpád oszlatta fel 1985-ben, miután belátták, hogy a könnyűzenei intézmények amúgy is elvégzik cenzurális tevékenységüket.

¹⁹ Bors Jenő (1931–1999) 1956-ban a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség aktivistája volt, majd hét éven keresztül a Külkereskedelmi Minisztérium Elvi- Távlati Tervek Osztályát vezette. 1965 és 1990 között ő állt az MHV élén. A könnyűzenével ellentétben a komolyzenében jártas MHV-igazgatónak sokszor volt konfliktusa a zenészekkel, a média egy részével, a pártállami vezetéssel és beosztottjaival egyaránt. A cenzúra piramisának csúcsán Erdős Péterrel ketten álltak, ezért is mondták az MHV-nél: „Kicsi a Bors, de Erdős!”

gyűlöltek, mert nem voltam megfelelő elvtárs a számukra, holott tudták, hogy az énekléshez van tehetségem.

Csatári Bence:

Az fel sem merült – mivel már 1964-ben megjelent az első kislemeze, amit még számos további követett –, hogy egyszer egy önálló Bence Márta-nagylemezt adjon ki az MHV?

Bence Márta:

Minden Bors Jenőn múlt, és mivel neki nem én voltam a liblingje, így ez igazából fel sem merült. Saját nagylemezem nem készült, viszont a *Made in Hungary*-kről, a *Tessék választani!*-kről és a táncdalfesztiválokról összegereblyéztek egyszer tizenkét számot, és abból lett egy nagylemez, persze ez nem önálló alkotás, hanem egy visszatekintő kiadvány. Egyszer Kovács Katalin²⁰ be kellett menjünk az MHV-ba, mert csak nekünk nem adták ki a dalainkat a *Made in Hungary*-ról, az övé volt a *Hull a hó*, az enyém pedig az *És mégis mozog a Föld*. Miután szóltunk, teljesítették a kérésünket. Egy másik alkalommal Lovas Róbert²¹ szerzeményét, a *De most még jó* címűt nem akarták kiadni, de némi méltatlankodás után ezúttal is sikerrel jártam. Ezekben az esetekben eleinte arra hivatkoztak, hogy nem megfelelő a dalok színvonala, pedig mindenki tudta, hogy ez nem így van, és a közönség is kereste a számokat a lemez- és könyvesboltokban. Ezzel szemben borzasztóan zavaró volt, hogy amikor a falvak kultúrházaitól a különböző községi és városi művelődési házakig bejártuk Magyarországot minden zegét-zugát, mindenhol azzal talákoztunk, hogy Koncz Zsuzsa²²-lemezeket vásárolnak az emberek. Amikor rákérdeztem, hogy tényleg ennyire szeretik-e a fiatalok Koncz Zsuzsát, akkor jellemzően azt a választ kaptam, hogy dehogy, de a Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)²³ kötelező módon előírta nekik, hogy meg kell venniük a Koncz Zsuzsa-lemezeket, hogy jól fogyjanak. Ez azt hiszem, mindent elárul az „üldözött” énekesnőről, akinek sorra jelenhettek meg kis- és nagylemezei, rendszeres vendége volt a televíziónak, rádiónak és folyamatosan ellátták kül- és belföldi fellépésekkel. Mindezt persze részben nem a saját jogán, hanem a férjén keresztül, az apósa²⁴ miatt kapta meg véleményem szerint.

²⁰ Kovács Kati (1944) a három magyar beatlány egyike, az egyik legsokszínűbb hangú énekesnő, a beattól a rock and rollon, a blueson és a kemény rockon át a gospelig és a spirituáléig mindenféle stílusban otthon mozog. Az egyetlen énekes Magyarországon, aki három táncdalfesztivált is nyert (1966, 1972, 1981).

²¹ Lovas Róbert (1942) a táncdalfesztiválok és a beatkorszak egyik ünnepezt zeneszerzője volt. Írt számot mások mellett Aradszky Lászlónak, az Atlantis együttesnek, Balás Eszternek, Bence Mártának, Fenyvesi Gabinak, Harangozó Terinek, Koncz Zsuzsának, Koós Jánosnak, Korda Györgynek, Kovács Katinak, Magyar Klementinának, Mikes Évának, Mátray Zsuzsának, Németh Józsefnek, Poór Péternek, a Syriusnak, Szécsi Pálnak, Tárkányi Tamarának és Zalatnay Saroltának. A *ettes én vagyok* címmel 1970-ben nagylemezen jelentek meg összegyűjtött számai. 1972-es disszidálása után számait betiltották. 1982-ben NSZK-gyártású filmhez írt zenét, *Kard és tűz* címmel.

²² Koncz Zsuzsa (1946) énekesnő, a magyar beat és pop egyik kiemelkedő egyénisége, többek között verslemezeiről és politikai tartalmú dalairól ismert.

²³ A KISZ-t hivatalosan 1957. március 21-én alapította a kádári vezetés az MSZMP akkori legfelsőbb vezető szerve, az Ideiglenes Intéző Bizottsági 1957. január 25-i döntése alapján, szovjet mintára, a Komszomol szervezetét és ideológiai háttérét lemásolva. A KISZ Központi Bizottságának időrendben első vezetője, azaz első titkára a keményvonalas kommunista politikus Komócsin Zoltán lett. A KISZ legfelsőbb vezetéséből jó eséllyel be lehetett kerülni a pártállami vezető tisztségek valamelyikébe.

²⁴ Boldizsár Ivánról (1912–1988) van szó, aki író, újságíró és politikus volt. 1945 és 1948 között a Nemzeti Parasztpárt képviselőjeként valójában már a kommunisták egyik fő támogatójaként dolgozott. 1947-től külügyi államtitkárként tevékenykedett, tagja volt a párizsi béketárgyalásokon részt vevő magyar küldöttségnek. A *Magyar Nemzet* szerkesztőjeként és újságíróként Rákosi Mátyást és a személyi kultuszt támogató cikkeket írt, de a Kádár-rendszerben is több lap főszerkesztője volt. Fia, Boldizsár Miklós volt Koncz Zsuzsa férje. Boldizsár

Csatári Bence:

A kislemezeket az MHV Rottenbiller utcai stúdiójában vették fel. A technikai háttér mennyire felelt meg a kor elvárásainak?

Bencze Márta:

Amennyire mi, pályakezdő énekesek értettünk hozzá, nem volt rossz. A hangtechnikai finomságokat pedig csak a szakemberek fedezhették fel.

Csatári Bence:

Az egyik, ha nem a legismertebb száma a *Csak fiataloknak!*, amelynek egy részlete Komjáthy György²⁵ azonos című rádiós műsorának köszönhetően egy csapásra közkedvelt lett, mert ez volt az adás szignálja. Sőt, ez az ismertség nemzedékről nemzedékre kitartott a múlt rendszerben, mert a műsor sokáig a rádió repertoárján maradt. Azt tartják erről a dalról, hogy ön nem különösebben kedveli. Mi ennek az oka?

Bencze Márta:

Ez a dal a pályám elején született. Később jobban is meg tudtam volna oldani ezt a feladatot, ráadásul a zenei stílusa sem feküdt nekem olyan jól, legalábbis akkor ezt éreztem. Ettől függetlenül természetesen ez a nagyon hangulatos, Deák Tamás²⁶ zeneszerző által írt – a szöveg S. Nagy István²⁷ munkája – zeneszám is a pályám szerves része, az pedig feltétlenül büszkeséggel kell, hogy eltöltse az embert, hogy csaknem három évtizedig ennek a dalnak egy részlete adta a rádió fiatal korosztályt megcélzó műsorának felvezető zenéjét. Az egyik legnagyobb bajom ezzel a dallal, hogy úgy játszottam hosszú évtizedeken keresztül a Magyar Rádió, hogy ezért én egyetlen fillér előadói jogdíjat sem kaptam. Manapság, ha egy énekes egyik dalát ennyiszor és ilyen hosszú ideig játssza a rádió, egészen biztosan komoly summa üti a markát. Én viszont a rádiófelvételért járó jelképes összegem felül, amit percdíjnak hívtak, nem kaptam semmit. Az előadói jogomat nem vette figyelembe a rendszer, nemcsak nekem, de a többieknek sem. Ez a percdíj úgy volt meghatározva, hogy percenként egy fellépésért járó összeget adtak, azaz egy háromperces számért három gázsit kaptam. Az akkoriban mindösszesen háromszor százötven, azaz négyszázötven forint volt. Egész életem során ennyi pénzt fizettek nekem a *Csak fiataloknak!*-ért. Ma sem kapok túl sok előadói jogdíjat, mert a számaimat már nem nagyon játsszák a rádiók.

Csatári Bence:

A *Csak fiataloknak!* című számot az Atlantis²⁸ együttessel vették fel. Akkoriban tagja volt a csapatnak a később híres-hírhedtté vált Radics Béla?²⁹

Miklós (1945–2003) drámaíró és dramaturg, *Ezredforduló* című drámája nyomán készült az *István, a király* című rockopera.

²⁵ Komjáthy György (1933) a hazai könnyűzenei rádiózás atyja, 1964 és 1998 között a *Vasárnapi koktél*, 1965 és 1993 között a *Csak fiataloknak!*, 1970-től a *Töltsön egy órát kedvenceivel*, 1971-től a *25 perc beat* és *A beat kedvelőinek* című műsorok szerkesztő-műsorvezetője volt.

²⁶ Deák Tamás (1928) zeneszerző, karmester, trombitás és zenetanár. Mintegy ötven táncdal, harminc szimfonikus könnyűzenei darab, húsz dzsesszkompozíció, rajzfilmzenék, balettzenék szerzője. Ő írta Fenyvesi Gabinak az *Ádám, hol vagy?* című, az 1967-es táncdalfesztiválon harmadik helyezett számot, de a nevéhez fűződik a *Macskafogó*, a *Kérem a következőt!* (Doktor Bubó) és a *Mézga család* rajzfilmsorozatok zenéje is.

²⁷ S. Nagy István (1934–2015) dalszövegíró, Magyarország egyik legtermékenyebb slágergyárosa, előadóművész. Dalait énekelte mások mellett Aradszky László, Csongrádi Kata (S. Nagy felesége), az Edda, a Hungaria, Koncz Zsuzsa, Koós János, Korda György, Kovács Kati, Máté Péter, a Metro, a Neoton, az Omega, a Piramis, Szécsi Pál, Zalatnay Sarolta és Zorán.

²⁸ Az Atlantis együttest Sankó László alapította 1963-ban, innen eredeti nevük, a Sankó, majd Devilsre váltottak, de ezt az ORI kérésére meg kellett változtatniuk, így lettek Atlantis. Számos kislemezük jelent meg, kísérték

Bencze Márta:

Persze, ő volt a zenekar egyik legfiatalabb tagja. Nagyon sokat dolgoztam velük. De ne feledkezzünk meg a többiekről sem, a két húzóemberről, Neményi Béláról³⁰ és Sankó Lászlóról.³¹ A *Csak fiataloknak!* felvételének percdíján egyébként velük is osztoznom kellett, tehát hat felé osztották a pénzt. Ugyanez volt a szabály a többi kislemezem esetén is.

Csatári Bence:

Az, hogy az önnel egykorú zenészekkel jó viszonyt ápolt, a kezdeti időszak „hőskorát” tekintve szinte természetesnek mondható. De milyen volt a kapcsolata az idősebb táncdalénekes generációval? Nem voltak féltékenyek a náluk fiatalabbakra?

Bencze Márta:

Nagyon jóban voltam velük is, csupa jót mondhatok róluk, hamar befogadtak, kollégájként kezeltek. Életem legszebb időszaka volt, amikor közöttük énekelhettem, Zsolnai Héditől,³² Kovács Erzsint,³³ Záray Mártán, Vámosi Jánoson, Sárosi Katin,³⁴ Zsoldos Imrén,³⁵ Hollós Ilonán³⁶ és Németh Lehelen keresztül a náluk is jóval idősebb Putnoki Gáborig³⁷ bezárolag. A vidéki turnéinkra színművészek is szép számmal jöttek, a már említett Latabár Kálmánon kívül sokszor velünk tartott mások mellett Bessenyei Ferenc,³⁸ az operetténekesek közül pedig Németh Marika³⁹ és a nagynevű Honthy Hanna⁴⁰ is szerepelt a műsorainkban, Kazal Lászlóval⁴¹ pedig családilag is jóban voltunk.

Csatári Bence:

A saját generációjával fenntartott kapcsolatáról is elmondható ugyanez?

Bencze Márta:

Bakacsi Bélán kívül Zalatnay Saroltát, Horváth Vilmost, Bencze Mártát és Dékány Saroltát is. A zenekarban gitározott egy ideig Radics Béla, a „gitárkirály”.

²⁹ Radics Béla (1946–1982) az Atlantis, a Pannónia, a Sakk-Matt, a Tűzkerék, a Taurus, az Alligátor és a Nevada együttesek legendás gitárosa. A magyar Jimi Hendrixnek, illetve gitárkirálynak is nevezték. Kultuszát a Radics Béla Emléktársaság őrzi, Csepel díszpolgára, Angyalföldön utcát neveztek el róla, az itt található Völegény utcában áll egész alakos szobra.

³⁰ Neményi Béla (1943) a Sankó, majd az ebből létrejött Atlantis együttesek frontembere. A beatkorszak korai időszakának egyik legfontosabb zenekaraként felléptek mások mellett a legendás balatonföldvári hulgigántalálkozón 1963-ban, és 1965. január 12-én ők rögzítettek Magyarországon először beat-kislemezt.

³¹ Sankó László (1945) volt a róla elnevezett Sankó és az ebből létrejött Atlantis alapítója és erős kezű vezetője.

³² Zsolnai Hédi (1924–2004) táncdalénekesnő, színésznő.

³³ Kovács Erzs (1928–2014) az ötvenes-hatvanas évek fordulójának legnépszerűbb táncdalénekes.

³⁴ Sárosi Katalin (1930–2000) a Napsugár énektrióban kezdte pályafutását, majd 1958-tól a Budapest Kávéházban énekelt. Első rádiófelvételét 1959-ben sugározták, majd a hatvanas évek első felében a Magyar Rádió legfoglalkoztatottabb énekesnője lett. A magyar Caterina Valenteként emlegették.

³⁵ Zsoldos Imre (1919–1985) karmester, trombitás és zeneszerző.

³⁶ Hollós Ilona (1920–1993) karrierje a negyvenes években kezdődött, de a hatvanas évek végétől megszakadt a sikersorozata.

³⁷ Putnoki Gábor (1917–2001) meglehetősen későn, 31 évesen kezdett énekelni, fénykorát az ötvenes években élte. A Corvin Áruház éttermében kezdődött a karrierje, 1955-től a városligeti Kéményseprő vendéglő énekes volt három évig. Harminc gramofon és öt mikrobarázdás lemez készült felvételeiből. Szerepelt Csehszlovákiában és Lengyelországban is. Leghíresebb dala a *Csak a szépre emlékezem*.

³⁸ Bessenyei Ferenc (1919–2004) színművész.

³⁹ Németh Marika (1925–1996) operetténekesnő, színésznő, primadonna.

⁴⁰ Honthy Hanna (1893–1978) színművésznő, operettprimadonna.

⁴¹ Kazal László (1911–1983) színész, énekes, dalszerző, komikus.

Igen, Ambrus Kyriivel,⁴² illetve Magay Klementinával⁴³ és Harangozó Terivel voltam a legjobb viszonyban,⁴⁴ de nagyon jó kapcsolatot ápoltam Poór Péterrel, a Gaál Gabriella⁴⁵–Madarász Katalin⁴⁶ kettőssel, a színészek közül Lorán Lenkével,⁴⁷ valamint Horváth Pista⁴⁸ nótáénekesssel. Utóbbi hatalmas sztár volt, ahogy Bangó Margit⁴⁹ is, akivel szintén sokat dolgoztam. Ezek buszos ORI-turnék, vagy magánszervezésű fellépések voltak. Halmi Gáborral, Szikora Jenővel,⁵⁰ Liliom Károllyal és Darázs Istvánnal is együttműködtem, sok vidéki műsort szerveztek mind a négyen. A műsorszervezők közül kiemelkedik számomra Turán László,⁵¹ aki nagyon kedvelt engem. Egyszer azt mondta, hogy ő még akár a *Coppéliát*⁵² is eljátszhatná nekem, abban is csodálatosan énekelnék. Nehéz ember volt, leginkább azért, mert nem szívlelte a tehetségteleneket, és ezt meg is mondta nekik.

Csatári Bence:

A táncdalénekesek és a beatzenészek között a média által is tálalt – talán részben felfúj – érdekellentétből tapasztalt valamit?

Bencze Márta:

⁴² Ambrus Kyri (1945) táncdalénekesnő, az 1967-es táncdalfesztivál harmadik helyezettje *Nappalok és éjszakák* című számával.

⁴³ Magay Klementina (1950) leghíresebb slágere a *Nevető almák*. Részt vett az 1967-es pol-beat fesztiválon, illetve az 1968-as szófiai Világ Ifjúsági Találkozóon. Rendszeresen részt vett ORI-turnékon a Metro, az Omega, a Pannónia, a Scampolo és az Atlas együttes kíséretével. Mintegy tucatnyi kislemeze jelent meg.

⁴⁴ Harangozó Teri (1943–2015) az 1965-ös *Ki mit tud?*-on feltűnt táncdalénekesnő, egyes források szerint az ő nevéhez fűződik az első magyar aranylemez a *Minden ember boldog akar lenni* című számot tartalmazó kislemezzel. Állandó szereplője volt a táncdalfesztiváloknak, ahol 1968-ban és 1969-ben 2. helyezést ért el a *Sose fájjon a fejed!* és a *Szeretném bejárni a Földet* című dalokkal. Legnagyobb slágere a *Mindenkinek van egy álma*, amelyet az 1968-as *Made in Hungary* bemutatón adott elő.

⁴⁵ Gaál Gabriella (1930–2010) 1947-től a Magyar Rádió zenei szerkesztője és műsorvezetője volt. Kutatta is a magyar nóta keletkezéstörténetét, hagyományait. 1958-tól működött hivatásos előadóművészként, dalénekesként. Magyar nótákat, cigány dalokat, népdalokat adott elő. Gyakran Madarász Katalin nótáénekesnő társaságában lépett fel, akivel 1964-ben énekeltek először együtt. a *Nyilik a rózsza* énekverseny egyik szervezője volt.

⁴⁶ Madarász Katalin (1934) egyéniségében, hangjában, modorában és gesztusaiban a magyarság érzelmvilágának hiteles és nagy hatású kifejezője. Sok televíziós és rádió felvétele van, amelyek a mai napig nagyon népszerűek a kívánságműsorokban. Gaál Gabriellával nagyon sikeres duettet alkottak.

⁴⁷ Lorán Lenke (1927–2017) színésznő.

⁴⁸ Horváth István (1941–1998) cigányzenész, népdalénekes. Legismertebb dala a *Hej, rigó, rigó*.

⁴⁹ Bangó Margit (1950) cigányzene-énekes, ebben a műfajban számos lemeze jelent meg.

⁵⁰ Az R-GO-t vezető Szikora Róbert édesapját, a szintén hivatásos zenész és a Kádár-rendszerben koncertszervezésre szakosodott Szikora Jenőt (1930–2003) nyolc hónapra tiltotta el a színpadtól az ORI 1975-ben tiltott koncertszervezésért, mert esetében bebizonyosodott a menedzselés – szocialista tevékenységektől idegen – vádjá. Egy Kulturális Minisztériumban keletkezett levél úgy állította be őt, mint aki pusztán a szervezésért, munka nélkül szerezte a pénzt, mert nem lépett fel. Ennek alátámasztására hozta a tárca a csanádpalotai Kelemen László Művelődési Ház, a környei művelődési ház, a mezőkovácsházi és orosházi járási hivatal és a szentesi városi tanács művelődésügyi osztályának igazolásait. A menedzseltek között szerepelt Máté Péter és Ambrus Kyri, akik vallomásaikkal szintén megerősítették a fenti tényeket. Szikora egyébként a hatalom szemében visszaesőnek számított, mert az 5714/1971. számú művelődésügyi minisztériumi iratra hivatkozva megemlítette a tárca szakembere, hogy már volt eltiltása ilyen jellegű tevékenységért.

⁵¹ Turán László (1917–1984) zongoraművész, komponista, zenekarvezető, bázongorista. A Magyar Rádió, majd a Magyar Televízió is sokat foglalkoztatta. A hagyomány szerint ezrével komponálta, hangszerelte és dolgozta át a népszerű slágereket.

⁵² A *Coppélia*, avagy a *zománcszemű lány* egy balett két felvonásban, három képben. Zenéjét Léo Delibes szerezte 1870-ben. Szövegkönyve E. T. A. Hoffmann német romantikus író *A homokember* című elbeszélése alapján Charles-Louis-Étienne Nutter munkája. Balettszínpadra Arthur Saint-Léon alkalmazta.

Nemigen, mert sokkal közülük szintén felléptem. Szörényi Leventével⁵³ még abban az időben dolgoztunk együtt, amikor a Balassa-zenekarban⁵⁴ játszott. A Pannónia együttesrel⁵⁵ is koncerteztünk, ahogy az Atlantison kívül a Syriusszal⁵⁶ és a Bergendyvel⁵⁷ is, utóbbiakkal Lengyelországban turnéztunk. a hagyományosabb tánczenei stílust követő Blum József⁵⁸ zenekarával is dolgoztam a Szovjetunióban és a Balatonon. Nagyon sok fellépésem volt a Juventus⁵⁹ együttesrel is. Mindegyik zenekarral jól kijöttem, mert érezték és tudták, hogy a véremben van a zene.

Csatári Bence:

Hogyan dőlt el, hogy a szerzők kiknek adják a frissen megírt dalukat?

Bencze Márta:

Voltak szerzők, akik kifejezetten személyhez kötötten írtak, de nekem sajnos nem volt olyan bejáratott szerzőm, mint például Kovács Katinak, akinek Koncz Tibor rendszeresen szállította a dalokat.⁶⁰ Számomra legfeljebb alkalomszerűen írtak. De olyan is megesett, hogy gyerekkori jóbarátomat, Payer András⁶¹ kértem meg, hogy írjon nekem dalt, mire megkérdezte, hogy mennyit fizetek. Azért az rosszul esett, életem egyik legnagyobb csalódása volt. Lovas Robi is akkor írt nekem, amikor még nem voltam kegyvesztett a könnyűzenei korifeusoknál, így nem csoda, ha én is eszébe jutottam a zeneszámok komponálásakor, mert engem feltörekvő sztárocskának könyveltek el. Miután keresztülhúzták a karrieremet, hirtelen mindenki elfordult tőlem.

Csatári Bence:

⁵³ Szörényi Levente (1945) az Illés és a Fonográf együttesek zeneszerzője, gitáros, énekes és frontembere, a magyar könnyűzenei élet egyik legmeghatározóbb alakja. Jelentős zeneművei: *Kőműves Kelemen, István, a király, Attila – Isten kardja, Veled, Uram!*

⁵⁴ A Balassa Tamás által vezetett Balassa-zenekar egyike volt az első magyarországi rock and roll formációknak. Pályafutása elején Szörényi Levente is az együttes tagjai közé tartozott.

⁵⁵ Pannónia néven több zenekar is létezett. Az egyik Miskolcon működött és vendéglátós muzsikát játszott, érdekesség, hogy ebben a zenekarban rövid ideig Vikidál Gyula is énekelt a hetvenes évek elején. Ezenkívül létezett egy Pannónia a legendás Mogyorósi László gitáros vezetésével. Bencze Márta azonban nem ezekkel az együttesekkel, hanem a budapesti, egykoron Radics Bélát is soraiban tudó Pannóniával lépett fel.

⁵⁶ Az 1962 és 1978 között létező Syrius dzsessz-rockot játszó, emblematikus együttese a magyar rocktörténetnek. Olyan virtuóz személyiségek játszottak benne, mint Ráduly Mihály, Orszáczky Jackie, Pataki László, Veszelinov András vagy Baronits Zsolt.

⁵⁷ A Bergendy-zenekar 1959-ben alakult, repertoárjukhoz a rock and roll, a dzsessz, a swing és sok más műfaj hozzátartozik. A Budai Ifjúsági Park rezidens zenekaraként eleinte nagy ráhatásuk volt arra, kik játszhattak az intézményben. 1964 áprilisában a dzsesszről beatre váltottak, a hetvenes években pedig rock- és progresszív rock számokat is írtak, de számos nagy slágerük is született. Az együttes alapítója és vezetője Bergendy István 2020-ban hunyt el.

⁵⁸ Blum József (1946) zongorista, zeneszerző, ének- és zongoratanár. 1990 és 2007 között a Magyar Rádió zenei szerkesztője, producere, 1997 és 2002 között pedig a Soproni Petőfi Színház zenei vezetője volt. Írt dalszövegeket mások mellett Poór Péternek, Kabos Lászlónak, Haumann Péternek, Koós Jánosnak, Toldy Máriának, Zámbo Jimmynek, Mátrai Zsuzsának, Dolhai Attilának, Szűcs Judithnak és Solymos Antalnak.

⁵⁹ A Juventus 1968-ban alakult a progresszív rockmuzsikát játszó Syrius együttes egyik feléből. „Slágerbeatet” játszottak, sokat foglalkoztatták őket a rádió stúdióiban, és számos kislemezt is kiadtak velük. Kísérték Kovács Katit is, megfordult a soraikban Tátrai Tibor.

⁶⁰ Koncz Tibor (1940) zeneszerző. Érdekesség, hogy eredetileg geológus a végzettsége, de később a figyelme a komponálásra irányult, de ért a hangszereléshez, és kitűnően zongorázik, valamint dobol. Leggyakoribb szerzőtársa a szövegíró Szenes Iván, akivel több fesztiválon sikerrel szerepeltek. Elsősorban Kovács Kati albumainak zeneszerzője, a legtöbb, mintegy száz dalt neki írta, más előadó számára mindössze néhány dalt komponált.

⁶¹ Payer András (1941–2011) „Öcsi”, zeneszerző, énekes, leghíresebb dala a *Gedeon bácsi*. S. Nagy Istvánnal együtt az 1963-as televíziós szilveszteri műsorban tűntek fel. A beatzenekarok előretöréséig az egyik legnépszerűbb szerző-előadó. A hatvanas évek végétől saját maga adta elő műveit.

A különböző zenei vetélkedőkön való szereplés is jórészt azon múlt, hogy kinek milyen minőségű dalt írtak a szerzők. Hogy dőlt el, hogy az egyes rendezvényekre kik kaphattak meghívást?

Bencze Márta:

Ezt mindig a rendezvény zenei szerkesztői döntötték el, a Magyar Rádió vetélkedőinél a rádiós szerkesztők, akik persze adott esetben benne lehettek a sanzonbizottságban is. Több szerző kifejezetten ragaszkodott a jelöltjeihez, ők nem volt hajlandók más énekeseknek adni a szerzeményeiket, és ha jó érdekérvényesítő képességük volt, akkor tudtak segíteni a kiszemeltjeik karrierjén.

Csatári Bence:

A karrier meghatározó részei voltak a nemzetközi fesztiválok. 1966 végén hat szocialista ország énekesei mérték össze a tudásukat úgy, hogy időről időre ellátogattak egymás országaiba, tehát mind a hat helyszínen zajlottak a versenyek, amelyeken ön képviselte Magyarországot. Erről milyen emlékei vannak?

Bencze Márta:

Az NDK-ban rendezték azt a fordulót, amiről azt írták az újságok, hogy nekem kellett volna megkapni az első díjat. Mivel azonban a szovjet énekesnő még nem nyert, a zsűri úgy érezte, hogy itt az idő kárpótolni őt és a világ vezető kommunista országát, így vele nyertették meg a versenyt. Vigaszdíjként – egy kicsit a sajtó és a közönség nyomására – kaptam egy fényképezőgépet. Aztán egy későbbi fordulót, amit Szófiában rendeztek, én nyertem meg. A verseny egyébként úgy működött, hogy az énekesek egymás dalait tanulták meg. Én a vonaton éjszaka gyakoroltam be a bolgár kolléganőm segítségével az ő számát, amivel sikert arattam, de úgy, hogy írtam rá gyorsan egy magyar szöveget, mert a bolgár eredetit lehetetlen volt ennyi idő alatt megtanulni. Ezt aztán a Magyar Rádió is lejátszotta, de ma már sajnálatos módon ezt sem lehet megtalálni az archívumban.

Csatári Bence:

Nyugaton is adódtak koncertezési lehetőségek, csak hogy a hatvanas években nem volt könnyű eljutni a Vasfüggöny túlsó felére. Önnek sikerült?

Bencze Márta:

Persze, én voltam az első magyar énekesnő, aki fellépett a bécsi Collegium Hungaricumban.⁶² Koós Jánossal⁶³ és Németh Józseffel⁶⁴ adtunk műsort az intézmény újrainításakor, 1963-ban. Minket választott ki Keszler Pál, az ORI igazgatója. Azt mondta, olyan tehetséges vagyok, hogy azt meg kell mutatni Nyugat-Európában is. Nagyra tartotta az

⁶² Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter által 1924-ben alapított intézmény, amelynek célja az európai látókörű szellemi elit kialakításához való hozzájárulás a legtehetségesebb magyar fiatalok felkarolásával. Ennek érdekében ösztöndíjak segítségével posztgraduális képzésben részesültek a diplomások. Collegium Hungaricum alakult úgyszintén 1924-ben Berlinben, 1927-ben Rómában, valamint ugyanebben az évben Párizsban is létrejött a Magyar Intézet.

⁶³ Koós János (1937–2019) komolyzenei képzettségű táncdalénekes, előadóművész, humorista, színész. Legnagyobb slágerei: *Kislány a zongoránál*, *Sír a telefon*, *Annyi ember él a Földön*, *Kapitány*, *Nem vagyok teljesen örült*. Előadói, illetve első díjakat nyert az 1966-os, az 1968-as és az 1969-es táncdalfesztiválokon.

⁶⁴ Németh József (1931–2012) a hatvanas évek elején tűnt fel, amikor Mikes Évával közösen elénekelt a *Téli szerelem* című film betétdalát, az *Angélát*. elegáns stílusa, mindig kifogástalan megjelenése miatt hamar népszerűvé vált a hagyományos tánczene rajongóinak körében. 1963-ban megjelent első kislemezét számtalan további követte olyan slágerekkel, mint a *Kicsit szomorkás a hangulatom* (1965), a *Nem kell nékem nagyhercegnő* (1965) vagy például a *Négyszemközt*. A beat előretörésével veszített népszerűségéből, Németországba disszidált, csak az 1990-es évek elején tért vissza Magyarországra.

énekművészetemet. Keszler Pál egyébként tudott rendes lenni, és még a zenéhez is értett. Ő és az ORI gazdasági igazgatója, Bali György a pályám kezdetén elég sok nagyműsorba bevettek, és az ORI üzletkötői is kedveltek.

Csatári Bence:

A külföldi koncertezés érdekes színfoltját jelentették a Szovjetunióban szervezett esztrádműsorok. Itt milyen tapasztalatokat szerzett?

Bencze Márta:

Nekem hétszer adatott meg, hogy a Szovjetunióban lépjek színpadra. Először Magyarországról egyedül mentem ki Moszkvába, ahol egy keletnémet, egy csehszlovákiai és egy lengyel énekes, valamint egy jugoszláviai zenekar adott műsort, a konferanszié pedig orosz volt. Mindenkinek külön tolmácsa volt, tehát nem várták el, hogy tudjunk oroszul. Más alkalmakkor többek között Novoszibirszkbe és Taskentbe is eljutottunk, általában az operaházakban léptünk fel. Számomra ezek nagyon kellemes emlékek, mert kirobbanó sikereink voltak. Utazásaink során annyira szegény területeken is jártunk, hogy szinte letépték rólunk a ruhát. A szervezők ügyeltek rá, hogy a vonatos utazásaink lehetőség szerint éjszakára essenek. Erre azért volt szükség, hogy az országból a lehető legkevesebbet lássuk, mert hogy nézett volna ki, hogy a világ vezető kommunista országát látjuk nyomorban fetrengeni? Városnézést például rendszerint nem szerveztek nekünk, kizárólag a szálloda és a színpad között ingáztunk. Voltam magyar delegációval is a Szovjetunióban, akkor a nagy befolyású, a felső pártvezetéshez tartozó Brutyó János⁶⁵ vezetett minket, a táncdalénekesek közül pedig Dobos Attila⁶⁶ tartott velem. Taskentbe mentünk, ahol mi adtuk a gálaműsort, és kivételesen – nyilvánvalóan a magasrangú magyar vendégre való tekintettel – engedélyezték nekünk a városnézést, valamint fogadást is adtak a tiszteletünkre. A szállodákban bőségesen elláttak minket, nem szenvedtünk hiányt semmiben, a konyak és a bor sem hiányzott az asztalunkról, és természetesen mindig kaptunk savanyú uborkát is.

Csatári Bence:

Nem tűnt fel a szovjetunióbeli látogatásai alkalmával, hogy az ottani kommunista titkosszolgálat megfigyeli önöket?

Bencze Márta:

Nekem ez eszembe sem jutott, annyira naiv voltam. Egyébként a magyar állambiztonság sem kért meg soha semmire, nem is környékeztek meg, gondolom tisztában voltak a családi háttérrel, és hogy milyen véleménnyel vagyok a Kádár-rendszerről. Abban, hogy megfigyeltek az énekesi pályám során, biztos lehetek, de ez manapság sem érdekel, és nem is nyomozok utána, hogy melyik ügynököket állították rám. Mégpedig azért, mert az emberek akkoriban ugyanúgy jellemvesztettek voltak – tisztelet a kivételnek –, mint a jelenlegi dekadens világunkban.

⁶⁵ Brutyó János (1911–1987) 1951 és 1955 között építésügyi miniszterhelyettes, 1957 és 1966, valamint 1982 és 1987 között az MSZMP KB tagja. A Szakszervezetek Országos Tanácsának (SZOT) főtitkári tisztségét 1959 és 1965, a SZOT elnöki tisztségét 1965 és 1966 között töltötte be. Politikai pályájának csúcscaként az MSZMP legfelsőbb vezető szerve, a Politikai Bizottság póttagjaként is tevékenykedett 1962 és 1966 között. Leghosszabb ideig az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöki tisztségét töltötte be 1966 és 1982 között, amely szerv a pártállam területén keletkező különböző visszaélések, bűncselekmények feltárását végezte.

⁶⁶ Dobos Attila (1941) táncdalénekes, zeneszerző. Írt dalokat Zalatnay Saroltának, Aradszky Lászlónak, Zoránnak, Mary Zsuzsának, Harangozó Terinek. Első feleségével, Mary Zsuzsával 1970-ben hagyta el az országot. Főbb slágerei: *A boldogságtól ordítani tudnék, Se veled, se nélküled, Albérlet az emeleten, Balatoni éjszakák, Mama.*

Csatári Bence:

A hazai nagy népszerűséget leginkább a táncdalfesztiválokkal lehetett megalapozni. 1966 és 1969 között sorra szerepelt ezeken, 1966-ban két dallal is fellépett (*Így sohasem vártam még, Valaki erre járt*), 1967-ben a *Csend*, 1968-ban a *Gyönyörű, teljes éj*, 1969-ben pedig a *Mindig így lesz ez most már* című dalokkal, de nem ért el kimagasló eredményeket. 1970-ben nem rendezték meg a vetélkedőt, 1971-ben és 1972-ben pedig nem indult rajta. Mi volt ennek az oka?

Bencze Márta:

Nem írtak nekem dalokat, de az említettek alkalmáról is lehetett sejteni, hogy nem lesznek sikeresek, hiszen a nagy slágereket a kedvelt előadóknak adták a szerzők, a műsor szerkesztőinek teljes egyetértésével.

Csatári Bence:

A szerzők döntő többségével mégis jó kapcsolatot ápolt, sokan írtak közülük önnek dalokat. Kik tartoztak ide?

Bencze Márta:

Ifjabb Kalmár Tibor⁶⁷ szövegírókat csak „a költőnek” neveztük. Utolsó felesége, Kohut Ági⁶⁸ nagyon jó barátnőm volt. Fülöp Kálmán⁶⁹ is írt nekem dalt, nagyon kedves barátom volt az ORI-büféből. Az *És mégis mozog a Föld* szövegét Szenes Iván⁷⁰ írta, aki viszont egy idő után azt mondta valakinek – aki nekem visszamondta –, hogy nem ír nekem szövegeket, mert már kifutottam a pályámat. Értetlenül álltam a kijelentése előtt, de már nincs jelentősége.

Hoffmann Ödön, akit csak Dönci bácsinak hívtunk, szintén írt nekem dalt, ő korrepetíciót is vállalt. Halmágyi Sándor⁷¹ is a szövegírók körébe tartozik, ahogy a legendás Vándor Kálmán⁷² is, aki a *Ne szóljon meg senki!* című olasz dal magyarra fordításával jeleskedett, ezt a számot rengetegszer énekeltem nagy sikerrel. Szintén slágerré vált Havasy Viktor⁷³ *Fekete vonat* című száma, amit eredetileg Poór Péter adott elő, aztán én is elénekeltem, de ebből közöttünk semmiféle konfliktus nem lett.

Csatári Bence:

Az országjárások közepette a legtöbb énekesnek, muzsikusként vannak kalandos történetei, ami sok esetben a kiszámíthatatlanságból fakadt. Önnek is vannak ilyen sztorik a tarsolyában?

Bencze Márta:

⁶⁷ Ifjabb Kalmár Tibor (1920–1998) szövegíró dalait többi között Ambrus Kyri, Aradszky László, Bakacsi Béla, Fenyvesi Gabi, Harangozó Teri, Hollós Ilona, Koncz Zsuzsa, Korda György, Kovács Erzs, Kovács Kati és Koós János énekelte.

⁶⁸ Kohut Ágnes az 1969-es táncdalfesztiválon szerepelt a *Nem írom alá* című Berki Géza és Halmágyi Sándor szerzőpáros által írt dallal.

⁶⁹ Fülöp Kálmán (1923–2010) dalszövegíró, költő, színész. Több zenés játék, operett, rockopera, illetve táncdal és szonon szövegét írta. Közreműködésével mintegy kétszáz kis- és nagylemez készült.

⁷⁰ Szenes Iván (1924–2010) dalszövegíró, dramaturg, zeneszerző, Magyarország legtöbbet játszott szerzője.

⁷¹ Halmágyi Sándor (1929–2018) szövegíró, népszerű táncdalok társszerzője, építész.

⁷² Vándor Kálmán László (1922–2016) sportújságíró, dalszövegíró, számos olasz sláger magyarra fordítója. Öt nyelven beszélt. Mások mellett Cserhádi Zsuzsának, Katona Klárinak, Korda Györgynek és Kovács Katinak írt szövegeket. A *Nemzeti Sport*, majd *Népsport*, továbbá a *Friss Újság*, a Magyar Rádió olasz nyelvű szerkesztősége és a *Képes Sport* munkatársa volt. 1956-tól a *Népszavánál* vált legendává.

⁷³ Havasy Viktor (1929–2011) a táncdal- és nótaénekesek szinte összes jelentős előadójának írt dalokat, a *Micsoda nagyszerű dolog*, a *Szereted-e még?*, a *Kapitány* és a *Fekete vonat* című slágerek szerzője.

Először a karambolok jutnak eszembe, sokszor kerültünk az árokba. Egy alkalommal egy hídról hajtottunk a mezőre, fejre is álltunk. Miután örömmel konstatáltuk, hogy nem lett senkinek nagyobb baja, észrevettük, hogy a zongoristánk a földön kúszik és nagy garral keres valamit. Kiderült, a parókáját veszítette el.

Egy dunaújvárosi előadásunk azonban még nagyobb nyomot hagyott bennem, amiről Szécsi Pál⁷⁴ tehet. Akkoriban jött haza az NSZK-ból, és szemmel láthatóan teljesen megváltozott. Mivel lefelé busszal mentünk, visszafelé jól esett a felajánlása, hogy elvisz néhányunkat Budapestre. Azt mondta, előadás után a Rátkai színészklubba⁷⁵ megy a Nagymező utcába, ami nekünk is megfelelt. Gyarmati István⁷⁶ zongorista jött még velünk, én ültem hátul. Azt nem kalkuláltuk bele, hogy Szécsi Pali eléggé labilis idegállapotban volt, és olyan gyorsan hajtott, mintha meg akarna halni. Amikor Ercsiben a szovjet laktanyánál megláttam, hogy egy nagy katonai teherautó áll keresztben az úton, figyelmeztettem Palit, hogy lassítson. Ő rám se hederített, csak nyomta a gázt, én meg kapaszkodtam veszettül a hátsó ülésbe és kitámasztottam magam, mert tudtam, ennek ütközés lesz a vége. Be is következett, száztízrel beletrafáltunk a teherautóba. Pali kiszállt, és csak annyit mondott: most se sikerült. Valóban nem jött össze neki a ki tudja hányadik öngyilkossági kísérlet. Ezt a mondatát még hallottam, de azután elveszthettem az eszméletemet. Egy mentőautóban ébredtem, ami visszavitt Dunaújvárosba. Mint utóbb kiderült, az ő ülése nyomódott hátra, amikor karamboloztunk, és abba ütöttem be a fejem, így hiába volt hátul kényelmesebb helyem, a balesetben én jártam rosszabbul, Pistának csak a homlokán lett egy seb. Nekem szinte mindenem borzasztóan fáj, hat hétig feküdtem a dunaújvárosi kórházban. Szécsi Pál nemcsak a saját életét tette kockára, hanem a miénket is, amihez – nem kell magyarázni – nem volt joga. A hat hét alatt mindössze egyetlen egyszer jött be hozzám, amikor éppen valamelyik műsorával arrafelé járt. Mély nyomokat hagyott bennem ez a balul elsült visszaút – egy évig nem mertem autóba ülni. Nem beszélve arról, hogy a baleset következményeképpen ma is látható egy sebnyom a homlokomon.

Csatári Bence:

Azért nyilván vidámabb dolgok is megestek önökkel.

Bencze Márta:

Persze, voltak humoros esetek is, a debreceni Aranybika Szálló falai erről biztosan sokat tudnának mesélni. Előfordult, hogy a takarásból nevettek bennünket a kollégáink, miközben szerepeltünk. A műsorok után rendszerint nem mentünk haza, hanem beültünk valahova, hogy lezárjuk a napot, úgyis mindenki fel volt spannolva. Ilyenkor megbeszéltük az este történeteket.

Csatári Bence:

⁷⁴ Szécsi Pál (1944–1974) énekes, szövegíró. 1967-ben a salgótarjáni amatőr versenyen megnyerte az énekesek versenyét, ugyanebben az évben a táncdalfesztiválon a *Csak egy tánc volt* című dallal második helyezést ért el. Legismertebb slágerei közé tartozik a *Gedeon bácsi* és az *Egy szál harangvirág*. Tagja lett a Rádió Tánczenei Stúdiójának. Közismert volt szerelmük Domján Edittel, akinek öngyilkossága után jelenlegi ismereteink szerint ő is önkézével vetett életének.

⁷⁵ A Rátkai Márton Színészklub létrehozásáról 1955-ben hozott határozatot a Művészeti Dolgozók Szakszervezetének elnöksége. Helyszínül az akkori Petőfi Színházat választották a Nagymező utca 22–24.-ben, ahol 1955. december 3-án tartották az átadó ünnepséget. Ebben az épületben volt később a Mikroszkóp Színpad is.

⁷⁶ Gyarmati István (1944–2015) zongoraművész, ötvenéves pályafutása során kísérte többek között Ruttkai Évát, Darvas Ivánt, Gregor Józsefet, Bessenyei Ferencet, Szécsi Pált, Kazal Lászlót, Csákányi Lászlót, Sárosi Katit, Kabos Lászlót, Mensáros Lászlót és Simándy Józsefet. A művész húsz éven keresztül tanított és korrepetált az Országos Szórakoztatózenei Központ (OSZK) zeneiskolájában.

Amikor azzal szembesült, hogy a pártállami intézmények mesterséges falakat húznak az általuk támogatott előadóművészek és a többiek közé, akkor megpróbálkozott más területeken is tevékenykedni, vagy ez már kifejezetten a visszavonulása utáni időszakra tehető?

Bencze Márta:

Amikor azt láttam, hogy a lehetőségeim kezdenek beszűkülni az énekesi pályán, úgy döntöttem, hogy nyitok egy lángossütődét Révfülöpön. A vállalkozásba beszállt Bakacsi Béla is, aki az anyagbeszerzői feladatokat vállalta el, én pedig a helyszínen dolgoztam néhány hónapig a nagynénémmel. Felépítettük, berendeztük és üzemeltettük az üzletet. Közben Bakacsi Béla elvállalta a Marina Szálló bárjában⁷⁷ az éjszakai fellépéseket. A megyei pártpotentátok és felelős tisztviselők kiszúrták, hogy mennyire burzsujok és pénzéhesek ezek az énekesek, hogy nem elég nekik a fellépések után járó gázsi, még a nyaralókon is meg akarnak gazdagodni. Az ügy odáig fajult, hogy Szabó László⁷⁸ a *Kék fény* című tévéműsorában bűnözőként állított be minket. Ennek az lehetett az oka, hogy akkoriban még nemigen csináltak olyat az emberek, hogy vállalkoztak munka mellett. Noha Bakacsi Béla rendszeresen fellépett Balatonfüreden, nekem egyetlen fellépésem sem volt – bár hivatalosan még nem fejeztem be a pályafutásomat. Ennek ellenére behívtak minket az ORI-ba, hogy döntsük el, kereskedők leszünk vagy énekesek. Úgy döntöttem, kitartok az énekesi pálya mellett, így legnagyobb sajnálatomra el kellett adnunk az egy hónap alatt minden befektetett pénzt visszahozó vállalkozásunkat. A szó szoros értelmében kicsináltak bennünket. Borzasztóan megviselt, hogy bűnözőként szerepelek a televízióban, holott csak indítottam egy vállalkozást.

Csatári Bence:

Hogyan tudott felülemelkedni ezeken a keserű tapasztalatokon?

Bencze Márta:

1973-ban férjhez mentem, majd elutaztunk Amerikába.

Csatári Bence:

Itt hagyott csapot-papot vagy hivatalosan távozott?

Bencze Márta:

Mindent lepapíroztunk az Interkoncertnél, szó sem volt disszidálásról. Rózsahegy Anita, volt operettszínésznő barátnőm várt már minket New Yorkban. Ő oda ment férjhez. Ott volt az esküvőnkön, és felajánlotta, hogy szerez nekünk amerikai fellépési lehetőséget. Csak legyintettem: „Persze, hogyne!” Aztán csörgött a telefonunk, és egy amerikai bártulajdonos volt a vonal túlsó végén, aki munkát ajánlott nekünk. Féléves szerződést kaptunk tőle, New York magyarlakta negyedében léptünk fel. Innen Los Angelesbe vezetett az utunk, ahol újabb féléves fellépési lehetőséget kaptunk. Összesen másfél évet töltöttünk az Egyesült Államokban.

⁷⁷ A Marina Szálló bárja a hazai táncdalénekesek egyik kultikus helyszíne volt. 1969-ben nyitották meg, és a Béke Szálló kupolatermének nyári játszóhelyeként tartották számon.

⁷⁸ Szabó László (1931–2015) újságírói pályáját a *Szabad Népnél* kezdte, majd a Magyar Televízióban dolgozott. 1964-től 1989-ig vezette a Magyar Televízió *Kék fény* című bűnügyi magazinműsorát. A *Népszabadság*, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi lapjának belpolitikai rovatát szerkesztette, vezette harmincöt éven keresztül. Mindeközben huszonnyolc könyvet írt. A rendszerváltás után a magándetektívek országos szövetségének elnökévé választották.

Csatári Bence:

Ennyi idő arra is elegendő, hogy – a nagy amerikai sikerek ellenére – a művész kikopik a hazai körforgásból.

Bencze Márta:

Pontosan így van, még az ócska magyar körforgásból is ki lehet fordulni. Ehhez hozzájárult, hogy már nagyon szerettem volna gyereket, és kisvártatva meg is született a fiam. A férjem továbbra is zongoristaként járt külföldre. Eközben én két évig otthon voltam a kisfiunkkal, majd újabb féléves Los Angeles-i szerződést kaptunk. Én nem bírtam három hónapnál tovább a fiunk nélkül, ezért hazajöttem, a férjem töltötte ki a szerződésben foglalt időszakot. Ezután csak magyarországi fellépéseket vállaltam el 1985-ig. Ezek szinte kizárólag magánszervezésű műsorok voltak, amelyek egyébként is megszaporodtak addigra. Nem voltak még menedzserirodák, mert azt tiltotta az állam, de az impresszáriók így is szépen megtalálták a számításait.

Csatári Bence:

Mi okból hagyta abba mégis?

Bencze Márta:

A nálunk uralkodó alacsony színvonal, és amiatt, hogy kezdett felhígulni a táncdalénekes szakma. Igénytelenség, rossz helyszínek, olcsó éttermek, ez nekem nem ment. Ahol nem volt színpad, oda nem mentem korábban sem.

Csatári Bence:

Mihez kezd egy profi énekesnő, ha abbahagyja a szakmát?

Bencze Márta:

Ellestem anyukámtól a szabás-varrás fortélyait. Ő készítette nekem az összes fellépőruhámot. Ezen felbuzdulva elkezdtem a kolléganőimnek varrni. Sokat dolgoztam Halmi Gábor szervezőirodájának, de egy idő után az énekesnők hozták a rokonságuk, ismerőseik ruháit is. Szerencsére volt munkám bőven, én varrtam Illényi Katica⁷⁹ fellépőruháit, ahogy Géczy Dorottyának⁸⁰ is szabtam. De az üzletkörömbe tartozott Balázs Boglárka⁸¹ és a lánya is, utóbbinak én varrtam az esküvői ruháját. Még sztriptíz táncosnőknek is dolgoztam. Ezzel töltöttem az utolsó húsz aktív évemet.

Csatári Bence:

Nem hiányzott a színpad, illetve nem töltötte el keserűséggel, hogy éppen azoknak varrja a fellépőruháit, akikkel korábban együtt lépett fel?

Bencze Márta:

Ha nem lett volna humorom, akkor nagyon nehezen emésztettem volna meg ezt a helyzetet, de hála Istennek humorral nagyon sok mindent át lehet vészeln.

Csatári Bence:

Mostanában mivel tölti a mindennapjait?

⁷⁹ Illényi Katica (1968) hegedű- és tereminművész.

⁸⁰ Géczy Dorottya (1931) színésznő, az egyik legkiválóbb magyar szanzonekesnő.

⁸¹ Balázs Boglárka (1945) 1969-ig ORI-vizsgával rendelkező hivatásos előadóművész volt, ekkor szerzete meg orvosi diplomáját. Ismert fül-orr-gégész lett, ezen belül a hangképzési zavarok gyógyításával foglalkozik, foniátriából ő tette le 1981-ben az első szakvizsgát Magyarországon.

Bencze Márta:

A fiunk Sopronban él, és azt kérte, költözzünk hozzá közel, így esett a választásunk a németek és osztrákok által előszeretettel látogatott gyógyfürdőjéről is nevezetes Hegykő nevű kistelepülésre. Itt élek, sajnos egyedül, mivel a férjem öt éve elhunyt, de közel a fiamhoz és a menyemhez. A fiam a soproni kórházban dolgozik, a menyem pedig Kapuváron pénzváltó. Sajnos unokám nincsen, de a fiamékkal nagyon szoros a kapcsolatunk és mi hárman nagyon jól kijövünk egymással.